

Прядка Анна Вікторівна
Науковий керівник – канд. істор. наук Лапченко А.С.
Державний біотехнологічний університет

ЖИТТЯ УКРАЇНСЬКИХ СЕЛЯН В ПЕРІОД 40-50-Х РОКІВ ХХ СТ.

Селянство — це тип облаштування людей, який має спільні риси у всьому світі, для яких заняття сільським господарством — засіб і спосіб життя, а не підприємницька діяльність з метою витягання прибутку. У 1950–1960-х рр. українське селянство складало половину українського соціуму. Йому була притаманною своєрідна практика життя.

У 1943–1945 рр. в умовах триваючої війни становище селян було надзвичайно важким. Воно зумовлювалося не лише втратами, викликаними війною та окупацією, а й наслідком скорочення фондів споживання в колгоспах і різкого зменшення оплати праці колгоспників. Пояснювалося таке становище низкою причин. Збільшилися норми обов'язкових поставок колгоспами державі сільськогосподарської продукції за умов суттєвого зменшення урожайності й поголів'я худоби, значна частка прибутків колгоспів ішла на відбудову зруйнованого під час окупації господарства; збільшилися витрати колгоспів, що йшли на поповнення різноманітних фондів. Після завершення війни становище селянства центральних областей України залишалося важким. У повсякденному побуті постійно відчувалася нестача найнеобхіднішого. Аналізуючи причини невисокого рівня життя населення України в повоєнний час, головними з них були не лише наслідки війни, а й існування системи, яка, формуючи державний бюджет, перерозподіляла кошти передовсім на користь важкої промисловості та військових програм, нехтуючи соціальними потребами, поліпшенням добробуту народу, виробництвом товарів широкого споживання.

Рятуючись від голоду, багато сільських мешканців цілими сім'ями самовільно залишали колгоспи й подавалися до міст у пошуках будь-якої роботи, виїздили в західні області України. Прибулі в села Львівської області колгоспники купували за гроші або обмінювали на одяг хліб, крупи, картоплю, інші продукти і, пробувши 2–3 місяці, поверталися назад до місця проживання. Особливо посилювався самовільний відхід селян із сіл узимку та навесні 1947 р., у найголодніший період. Чимало селян, не залишаючи місць проживання, кидали роботу в колгоспах. У наступні роки п'ятирічки державна аграрна політика залишилась без змін: повним ходом провадилися грабіжницькі хлібозаготівлі, зберігалася по суті, податкова форма заготівлі іншої сільськогосподарської продукції, коли заготівельні ціни на неї не покривали собівартості; вилучалися кошти із села на потреби промисловості; зберігалися фактично неоплачувана праця колгоспників у громадському секторі, посилювався податковий тиск на присадибні господарства. У грудні 1947 р. було відмінено карткову систему та проведено грошову реформу. Це призвело до зменшення майже як удвічі цін на основні сільгоспродукти, що не покривало витрат на їх виробництво. І кожне

наступне зниження державних роздрібних цін відповідно знижувало ціни на колгоспних ринках.

Проводячи колгоспні збори, місцеві керівники запрошували на них представників районної номенклатури, працівників МВС, доводячи відданість політичній системі. Колгоспники під час голосування утримувалися або навіть голосували проти виселення односельчан, заміняли виселення попередженнями. Траплялися випадки і зведення особистих рахунків. Місцева влада рапортувала центру про викликану постановою «нечувану трудову активність» колгоспників. Люди, боячись потрапити до «чорного списку», негайно виходили на роботи, виходили навіть інваліди й підлітки. У ряді колгоспів місцеве керівництво виявилось просто невідповідним до такої активності своїх колгоспників, у результаті багатьох із них навіть не змогли забезпечити роботою. Однак, насправді, каральні заходи не призвели до зміцнення трудової дисципліни, не змогли придушити селянський опір системі безкоштовного використання трудових ресурсів села. Влада змушена була помалу згортати карну практику. Поступово цей указ через його очевидну абсурдність, примітивність, нагальну потребу пошуку інших засобів стимулювання до праці перестав застосовуватися. Застосовані наприкінці 1940-х рр. урядом репресивні заходи щодо зміцнення колгоспно-радгоспного ладу тільки пришвидшили кризу в сільському господарстві.

Отже, період 1940-1950-х років в історії України був визначеним великими змінами в політичному, економічному та соціальному вимірах. У той час Україна увійшла до Союзу Радянських Соціалістичних Республік (СРСР), і багато аспектів життя селян були суттєво визначені радянськими політиками та економічними реформами.

Риковська Мар'яна
Науковий керівник – канд. істор. наук, проф. Воронянський О.В.
Державний біотехнологічний університет

НАЦІОНАЛЬНА БЕЗПЕКА В КОНТЕКСТІ НАЦІОНАЛЬНИХ ІНТЕРЕСІВ УКРАЇНИ

Національна безпека України — комплекс законодавчих та організаційних заходів, спрямованих на постійну захищеність життєво важливих інтересів людини і громадянина, суспільства і держави, за якої забезпечуються сталий розвиток суспільства, своєчасне виявлення, запобігання і нейтралізація реальних та потенційних загроз національним інтересам.

Національні інтереси — життєво важливі матеріальні, інтелектуальні і духовні цінності народу України як носія суверенітету і єдиного джерела влади в Україні, визначальні потреби суспільства і держави, реалізація яких гарантує державний суверенітет України та її прогресивний розвиток.